

Bústaðarpolitikkur í Tórshavn - tørvvur á bústøðum til øll

Johan Dahl

Tórshavnar Kommuna og okkara høvuðsstaður hevur stórar trupulleikar og avbjóðingar á bústaðarøkinum. Meginparturin av tilflytingini til Føroya úr útlandinum sæst aftur í høvuðsstaðnum, og tí er trýstið har serliga stórt og harvið tørvurin á loysnum og byggiverkætlanum. Í nógv ár hava vit kent støðuna og gongdina, men politiskt er gjørt alt ov lítið at finna hóskandi bústaðarloysnir

Bústaðartørvvurin í Tórshavn
Politiska skipanin, land og kommunur, ynsktu desperat at fáa føroyingar at flyta heim til Føroya eftir figgjarkreppuna í 2008, men tað vísti seg skjótt ikki at verða hóskandi bústaðarpláss til tey, sum valdu at flyta. Samstundis er eftirspurningurin

eftir ymiskum sløgum av bústøðum grundleggjandi broyttur seinnu árin. Tórshavnar Kommuna hevur gjørt nakrar tørvsgreiningar av bústaðartørvinum í kommununi - hetta sæst í bústaðarpolitikkinum hjá kommununi, sum varð samtyktur 20. juni 2018. Mett verður, at tørvurin er hesin:

- 240 íbúðir, áðrenn 2022
- 60 lestrar- ella ungdóms- íbúðir, áðrenn 2022
- 400 íbúðir afturat, áðrenn 2030
- 200 lestrar- ella ungdóms- íbúðir afturat, áðrenn 2030

Sagt verður, at ynskiligt er, at ein stórur partur av hesum verða leigubústaðir. Føroya Bústaðarfelag, ella Bústaðir eru í fer við fleiri leigubústaðir, men kommunan ynskir, at onnur í privatu vinnuni eisini bjóða seg fram at gera leiguíbúðir. Føroya Bústaðafelag hevur heldur ikki orku og møguleika at nøkta allan bústaðartørvin í Tórshavn. Talan er um ein tørv á ymiskum sløgum av bústøðum og málbólkum:

Bústaðarsløg:

- Leiguíbúðir
- Eigaraíbúðir
- [endif]Lutaíbúðir

Málbólkar:

- Íbúðir til ung lesandi
- Íbúðir til vanlig fólk og familjur
- Íbúðir til eldri/ pensjónistar
- Íbúðir til einligar mammur/ pápar við børnum
- Íbúðir til fólk, sum bera brek
- Aðrir málbólkar

Talan er um samfelagsbólkar, sum hava í miðal og undir miðal í inntøkum. Tørvur er við øðrum orðum á stórari nýhugsan á føroyska bústaðarmarknaðinum. Uppgávan at skipa, planleggja og figgja bústaðir í Føroyum, og serliga Tórshavn, er at slíkum slag og vavi, at tað onkursvegna skal stór orka og greiðir form- ligir karmar gerast frá almennari politiskari síðu. Formligir karmar og skipanirnar at leiða og stýra bústaðarmenningini vanta, byggjorka vantar og viljin til figging er ov lítill. Bústaðartørvvurin í Tórshavn er av slíkum slag, at tørvvur er á loysnum uppá stutt sikt, millumlangt sikt og uppá longri sikt. Viðmerkjast kann, at bústað- artørvvurin í Føroyum hevur gjøgnum allar tíðir fylgt búskaparligu gongdini í sam- felagnum. Hetta merkir, at vit tí skulu vera varin við ikki at byggja ov nógvur bústaðir ella byggja skeivt slag av bústøðum

- og ikki seta í verk nakrar panikk- ella hovsaloyšnir.

Bústaðarpolitikkur - visjón og mál hjá Tórshavnar Kommunu

Fyri 15 árum síðani var bústað- arbytið ógvuliga einstáttað í Tórshavnar Kommunu. Samlaða talið á búeindum var um- leið 5.500, og lutfallið var 95% sethús og 5% íbúðir. Í dag eru umleið 72% sethús, 17% tví- og raðhús, 7% eigara- íbúðir, 3% lestraríbúðir og 1% leigubústaðir - sí myndina niðanfyrri.

Visjónin hjá Tórshavnar Kommunu á bústaðarøkinum er, at “Allir borgarar í Tórshavnar Kommunu skulu hava møgu- leika at búgva í einum tíðar- hóskandi bústaði í einum virknum høvuðsstaði við fjølbroyttari fólkasamanseting”. Málið hjá kommununi á bústaðarøkinum er:

- Fleiri leigubústaðir
- Privat feløg við til at reisa leiguíbúðir
- Umferð í bústaðar- marknaðin
- Borgarar seta búgv í eigarabústøðum
- Ung støðast í høvuðs- staðnum

Tórshavnar Kommuna sær út til við hesum bústaðarpolitikkinum at vera á rættari leið á bústaðar- økinum.

Fólkavøkstur og bústaðar- menning hongur saman

Vit kunnu ikki bjóða føroyingum at flyta til Føroya ella høvuðs- staðin og síðan venda bakið til og halda, at tørvvurin á bústøðum verður loystur av marknaðinum bara. Tað gerst eisini alt greiðari, at tørvvurin á bústaðum er full- komuliga ymiskur frá málbólki til málbólki.

Tað, sum nú krevst er at flyta seg frá vøkrum visjónum og orðum til handling - og leggja nakrar langtíðarætlanir við einari uppraðfesting av bústað- armenning.

Aftur ein knokkroyting av pensjónistum

Beate L. Samuelsen, forkv. Landsfelag Pensjónista

Um politikkarar gera eftir uppskoti Skattanevndarinnar, skulu landsins pensjónistar gjalda yvir átta milliónir krónur um mánaðin í tænastrugjöldum Sambært formanninum í Skattanevndini, Kára Petersen, verður í Føroyum ikki rindaður skattur av fleiri av hægstu lønunum, sum vunnar verða aðra staðni. Tað stendur í eini grein í

Sosialinum mikudagin 5. des. 2018. M.a. verður upplýst, at ein sera stórur partur av teimum 552, sum hava eina árliga skattskylduga inntøku omanfyri milliónina, eru okkara lands- menn, sum sigla við útlenskum skipum. Skattareglurnar viðv. teimum eru so ymiskar, alt eftir hvar og hvussu teir verða skattaðir, at landskassin og kommunukassar- nir her í landinum kenna seg fyri vanbyti. Alt kemst av tvískattaavtal- um, sum Føroyar hava við onnur lond, verður sagt. Eftir sum kommunurnar ikki fáa tann stóra gloypubitan av hesum skattakrónum, sum tær kundu ynskt sær, skal tað ganga útyvir okkum onnur, sum skulu gjalda meira. Skattanevndin er sambært greinini av tí áskoðan, at lægri inntøkuskattur og fleiri tænastrugjöld høvdu bøtt um støðuna hjá

kommununum. At allar kommunur landsins líða nakra neyð, er neyvan í tráð við veruleikan. T.d. sigst, at pengakassin hjá landsins størstu kommunu, Tórshavnar komm- unu, er um at flóta yvir.

Ein jongleran

Skattanevndin hevur í so nógv ”góð” hugskot, tá tað ræður um at knokkroyta bólkin av landsins eldri borgarum. Uppskotið, sum Skattanevnd- in jonglerar við fyri at útvega kommunum størri inntøku, er, at allir borgarar yvir 20 ár skulu gjalda kr. 300,- pr. høvd um mánaðin. Harafrat skulu kommunur- nar krevja eitt mánaðarligt húsatænastrugjald fyri vatn- veiting, kloakk, renovatión og sløkkilið uppá kr. 1.000,- fyri eini vanlig sethús, kr. 800,- fyri raðhús og kr. 600,- fyri eina íbúð. Sambært figgjarlógarupp- skoti løgtingsins, sum í hesum

døgum skal samtykkjast, verða í Føroyum í 2019 tilsamans 8.747 pensjónistar móti 8.570 í 2018. Hetta er sanniliga ein stórur bólkur av fólki, má man siga. Pensjónistarnir skulu sambært løgtingsuppskotinum fyrst gjalda 300 kr. pr. høvd í borgaragjaldi x 8.747=2.624.100 kr. um mánaðin.

Ein gøla

Harafrat skulu somu pensjón- istar, sum tilláta sær at búgva í sethúsum, gjalda, kr. 1000,- fyri ognina um mánaðin. Hvussu nógvir pensjónistar búgva í egnum sethúsum, vita vit ikki. Fleiri eru jú hjún ella sambúgvir. Men siga vit, at 6000 búgva í egnum sethúsum, skulu teir av við tilsamans kr. 6.000.000,- um mánaðin. Leggja vit samlaða borgarar- gjaldið kr. 2.624.100,-, sum pensjónistarnir skulu gjalda, og sethúsagjaldið kr. 6.000.000,-, saman, fáa vit eina upphædd,

áljóðandi kr. 8.624.100,- sum rændir verða hvønn einasta mánað frá pensjónistum. Tað er rætt og slætt ein gøla fyri Føroya land, um tikið verður undir við uppskoti Skattanevndarinnar. Í staðin fyri at fara eftir teimum, sum sambært Skatta- nevndini hava eina skatta- skylduga inntøku omanfyri milliónina uttanfyri land- oddarnar, men búgva her, tí tað er so strævið og møtimikið, er munandi lættari at leggja tænastrugjöld á m.a. pen- sjónistarnar, tá samfelagnum vantar pening. Hetta er ikki rættvíst yvirfyri pensjónistunum í Føroyum, og vóna vit, at møgulig tænastrugjöld ikki vera lögð á okkum.